

ראשית המאה ה"ז

עזה, מס' 21

ועוד פוק חזי מאי עמא דבר,¹ שהרי כל ישראל אשר ישבו שם² מעולם ושנים קדמוניות מעולם החזיקוה כח(וץ) ל(ארץ), ורבותינו הקדמונים שבירושלים החזיקוה כח(וץ) ל(ארץ) לענין תרומות ומעשרות ושביעית, שרוב הפירות והתבואה של ירושלים מביאין לה מעזה.³

מקור: שו"ת מהרי"ט, קושטא ת"א, סימן מז, דף מז ע"ג.

ספרות: ברסלבי, לחקר ארצנו, עמ' 162.

1 פירושו: "צא וראה כיצד הציבור נוהג".

2 כלומר, בעזה.

3 המדובר, כנראה, בשלהי המאה ה"ט, כאשר היה יישוב חקלאי אמיד בעזה ובסביבתה, שהרי לפי המסופר כאן ניוונו אנשי ירושלים בשביעית מפירותיהם של חקלאיה היהודים של עזה. אין המדובר בפירות של גוי, שכן אזי אין משמעות לראיותיו של המהרי"ט. במאה ה"ז – זמנו של המהרי"ט – היה בעזה יישוב דל, שלא היה מסוגל לפרנס קהילה אחרת מפירותיו, כפי שמעיד המהרי"ט עצמו בסוף תשובתו. דומה אפוא, כי באומרו "רבותינו הקדמונים" כוונתו למסורת של יהודי ארץ-ישראל לפני בואם של חכמי ספרד. גם מדברי הרדב"ז (לעיל, מס' 19), הנזקק לטיעונים הלכתיים תאורטיים ואינו מזכיר כיצד נהגו עד ימיו, אפשר להסיק, כנראה, שבא לחדש ולבטל את המנהג הקדום שקבע, כי עזה היא חוץ-לארץ.

שנת 1507

עזה, מס' 22

Die¹⁴ cum solis fere occasu Gazae adpropinquamus quam diu obequitantes in aedes tandem Mucreli nostri recepti sumus, ibique biduo commorantes, conduximus Judaeum quemdam nomine David interpretem.

מקור: Martin Baumgarten, Peregrinatio in Aegyptum, Arabiam, Palaestinam et Syriam, ed. C. Donaverus, Nuremberg 1594, pp. 76-77.

תרגום

ביום ה-14 עם שקיעת החמה התקרבונו לעזה; ולאחר שרכבנו זמן רב התקבלנו בביתו של נהג הפרדות שלנו. וכאשר היינו שם יומיים, שכרנו יהודי, דויד שמו, להיות לנו למתורגמן.

1 14 בנובמבר 1507. על הנוסע וחיבורו ראה לעיל, הערך "חברון", מס' 25 והערה 1 שם.

ראשית המאה ה"ז

עזה, מס' 23

ומנהג זה¹ פשוט פה בכל המוסתערבים, (ישמרם) צ(ורם) ו(גואלם), תושבי הארץ צפת שבגליל העליון ת(יבנה) ו(תכונן) ב(מהרה) ב(ימינו) וכפריה, ביריה ועין אלזיתון, ושמענו שכן נוהגים) גם בעזה וכן בדמשק.²

מקור: תקון יששכר, מנהגות בפורים.

1 כלומר, שני ימים של קריאת המגילה בפורים.

2 התעודה בשלימותה ראה להלן, הערך "צפת", מס' 53; ושם ספרות והערות.